

Komplex hálózatokra van szükség

A borturizmus és jótékony hatásai

A borturizmus a borok kóstolása, fogyasztása, készítésének megismerése által motivált utazás. A pincelátogatások, a borkóstolás, a borral kapcsolatos események egyre sikereesebbek, de a borturizmus önmagán túl is jelentős mértékben hozzájárul a turizmus fejlődéséhez.

A borturizmus napjaink magyar turizmusának legdinamikusabban fejlődő területe a kisebb, interdiszciplináris jellegű területek közül. Hazai jelentőségét több tényező is alátámasztja. Magyarország jelentős hagyományokkal büszkélkedhet a borkultúra terén, ennek ellenére gyakorlatilag ismeretlen a világ borpiacon. Turisztikai desztinációként sikereesebb, mint borexportórként. Ezért a magyar bor megismertetésének, a bormarketingnek a leghatékonyabb formája éppen a borturizmus kihasználása lehet. Ez természetesen pozitívan hathat a turizmus egészére, hiszen a turisztikai kínálatot szélesíti. A borturizmus azonban hozzájárul

más turizmuságak fejlődéséhez is. Nyilvánvaló, hogy erősíti a minőségi gasztronómiai kínálatot – egyre-másra nyílnak meg minőségi vendéglők Badacsonytól Mádig. Úgyszintén evidens, hogy a szállodák, panziók fejlődéséhez is hozzájárul, hiszen borkóstolás után nem tanácsos autóba ülni. De emellett különleges hotelek is fejlődnek, ahol még a spaszolgáltatás is a borból, illetve a szőlőből készült termékeken alapszik. Örvendetes az ilyen wine-spa hotelek számának gyarapodása, amelyekkel ma már lassan Magyarország felzárkózik a nemzetközi élvonalhoz. Az ilyen spatermékek azonban további lehetőségeket

kínálnak: komplex turisztikai terméké fejlesztve, márkázva ezek lehetnének a magyar turizmus felbecsülhetetlen marketingértékű export-termékei, amelyek a borokat, a borturizmust, valamint Magyarország vezető turisztikai ágát, az egészségturizmust és népszerűsíthetnék. Az ilyen fejlesztésekhez azonban komoly összefogás és központi források szükségesek. Ezt részben ma is támogatják az EU-s források: a turisztikai klaszterek indítása alkalmas szervezeti forma lehet a fejlesztésekhez. A klaszterek jellegükénlfogva alkalmasak a turizmus hálózatosodásának elősegítésére.

Nyilvánvaló, hogy a borászatok egyenként sem a fejlesztésekre, sem a kész spatermékek piacra vitelére nem alkalmasak, de egymással, valamint a fejlesztésekben kompetens szereplőkkel összefogva szép eredményekre lehet számítani. Már ma is léteznek borturisztikai klaszterek, de ezek elsősorban a meglévő kínálat hasznosítására jöttek létre. Amennyiben komplexebb hálózatok is alakulnak, akkor várható, hogy szerveesebbé válhat a borturizmus és az egyéb turizmuságak kapcsolata, sikereesebbé az adott térség turizmusa, hiszen ma már a turizmus sikerének talán a legfőbb kritériuma a komplex kínálat kialakításának képessége. A borturizmus a gasztronómia és a spa mellett számos más turizmusággal is kombinálható, hiszen a helyszínekből következik a kirándulóturizmus fejlesztésének lehetősége, vagy említhető a szaporodó bormúzeumok száma is. Igény van egy jó fürdő közelségére is. A borturizmus megtermékenyíti a hazai pálinkaturizmust is, amelyben hasonló folyamatok mennek végbe.

A bor kitüntetett szerepe

A bor azonban az italok közül különleges helyet foglal el. Ennek több oka is van: az alapanyag, a szőlő különlegessége, a tradíciók, történelmi hagyományok, a készítéshez szükséges speciális szakértelem, a sokféleség, továbbá a gasztronómiával történő kiváló párosíthatóság. Ehhez járulnak a szőlőtermesztéshez, valamint borkészítéshez szükséges speciális feltételek: szőlőt csak speciális, megfelelő éghajlattal és talajjal rendelkező helyeken lehet megfelelő minőségben termelni, bort leginkább a mai városi ember számára kuriózumnak számító pincékben szokás érlelni és tárolni. Ezekhez a vidéki élet, a kézművesség érdekessége is társul, illetve a borkészítéshez a borász speciális, intuíción sem nélkülözhető, a bort szerető számára kifejezetten érdekes szakértelme. Mindezek következtében a bor termőhelye a bort szerető turisták számára turisztikai vonzerőnek számít. Különösen igaz ez, ha ez a termőhely

- híres, jó boroknak a termelési helye,
- szép természeti környezetben található.

- hagyományosan érintetlen, esetleg a turizmus igényei szerint fejlesztett infrastruktúra található ott (pl. látványpince, borvendéglő),
- ismert borász várja a vendégeket,
- érdekes eseményeket szerveznek (ezek közül az egyik legérdekesebb maga a szüret).

Ha a termőhely közelében további számottevő turisztikai vonzerőt is találunk, akkor természetesen nagyobb eséllyel választják az odautazást a potenciális vendégek. Ha az út elsődleges motivációja a borral kapcsolatos, akkor borturizmusról beszélhetünk. Mivel a fentiek akár önmagukban is elég motivációt jelenthetnek, ennek tiszta formája is megfigyelhető. Emellett jellemző az is, hogy az elsődleges motiváció más, de a borturisztikai kínálat jól kiegészíti az elsődleges motivációt jelentő turizmusfajtát. A bor az a speciális termék, amely mind a helyi kézműveskultúra, mind a tömegkultúra, illetve a magas kultúra része, termelőinek és fogyasztóinak köszönhetően. A bor termelése ugyan lehet nagyüzemi jellegű, de a minőségi borok esetén még a mai napig jellemzőbb a hagyományos, kézművesjellegű szőlészet és borászat. A minőségi borok mellett a bortermelők piramisának alját a legtöbb tradicionális bortermelő országban a kis gazdaságok adják. Ezek a gazdaságok önmagukban is érdekesek a városi ember számára, de a kézműves borászkodás az, amely a borturizmus első számú vonzerejét jelenti. A bor fogyasztása a

tömegkultúra része. Ennek nagyon sok fajtája van az alkoholvás motiválta kocsmázástól a műértő kóstolásig, az étkezésekhez fogyasztott bortól a baráti beszélgetések mellé ivott borokig, de egyértelmű, hogy a bort mindenki ismeri, és széles rétegek szeretik. Az iparosodott világban a bor tömegkultúrája a fogyasztók lakhelyéhez kötődik, és elsősorban a vendéglátóhelyeken, illetve az otthon történő borfogyasztást jelenti. Azonban éppen ez teremti meg az igényt a termőhelyek, pincék meglátogatására, a borturizmusra. A bor speciális szerepe, történelmi hagyományai miatt egyben a magas kultúra része is. Különösen az irodalomban kitüntetett a szerepe.

A borturizmus sokfélesége

Az alábbiakban összefoglaljuk az egyes típusokat, melyek legfontosabbjai közvetlenül vagy közvetve a bor kóstolásához kötődnek:

- pincelátogatás, borkóstoló (ezen belül pincében történő borfogyasztás, illetve minőségi, általában kóstolósoron alapuló borkóstolás),
- borút kialakítása, borkóstolóúra,
- borászok szálláskínálata, vendéglátása,
- borvendéglők borvidékeken,
- bor és egyéb turizmus összekapcsolása (pl. wellness),
- bortrezer, vendégek pincészetekhez kötése,
- borfesztivál,

- szüret, szüreti fesztivál,
- borértékelés, borvásár kereskedőknek,
- borral foglalkozó civil- és szakmai szervezetek utazásai,
- gasztronómia,
- borest, esetleg kulturális programmal, borbál,
- újbor (Beaujolais, Márton-nap),
- borakadémia, oktatás.

Ezek közül a legtöbb borturizmusfajtahoz társul vagy társítható a gasztronómia is. Egy gasztronómiai estnek is elengedhetetlen eleme az ételekhez illő borok jelenléte, de ezeket többnyire a helyi lakosoknak szervezik, ritkán jelentenek turisztikai eseményt. A borturizmus révén azonban a turistáknak is bemutatathatók a borokhoz illő gasztronómiai termékek. Egyre több borfesztivál egyben vendéglátósok bemutatkozóhelyeül is szolgál. Hazánkban erre a legjobb példa a bikavérünnepe Egerben, ahol az egyes borászatokhoz egy-egy étterem társul, és a bor mellé ételt lehet választani. Összefoglalásként leszögezhető, hogy a borturizmus szerencsére nagy léptekben fejlődik Magyarországon, de éppen erre alapozva még számos lehetőség feltáratlan, illetve a mainál sokkal jobban kihasználható. Ezek közül a spatermékek fejlesztése, a hálózatosodás elősegítése, valamint a komplex turisztikai termékek fejlesztése és együttes piacra vitele emelhető ki.

Dr. Várhelyi Tamás PhD, CMC

Az acaújlaki kastély felújításának kulisszatitkai

Egy európai uniós pályázat keretében megújult az acaújlaki Prónay-Patay-kastély, amelyben unikális élménycentrumot alakítottak ki. A kreatív turisztikai szolgáltatások 2012 augusztusától elérhetőek az érdeklődők számára. A nagyszabású fejlesztés kulisszatitkairól *Szölke Zoltán*, a cég megbízott műszaki igazgatója nyilatkozott lapunknak.

– Milyen nehézségekkel szembesültek a felújítás során?

– A kastély épülete nem túl régi, a századforduló környékén épült, ezért szélsőségesen rossz műszaki állapotú épületszerkezetekkel nem találkoztunk. A hibák típusa a hasonló korú épületekével azonos jellegű volt, a feladatot főleg az épület mérete adta, hiszen az egyes szintek alapterülete csaknem 800–800 m², így a pincétől a második emeletig közel 3000 m² szinterületre vetítve a kisebb javítások is magas költséggel járhatnak. A teljes homlokzat (csaknem 3000 m²) erős felújításra szorult, a tető héjazatát részlegesen cseréltük. Nagy feladatot jelentett az utólagos talajnedvesség elleni szigetelés kivitelezése, ami lehetővé tette, hogy a pincészin- ten is állandó tartózkodásra megfelelő helyiségeket alakítsunk ki, helyet adva ezzel a pályázati program keretein belül tervezett kreatív művészeti tevékenységnek.

– Milyen modern gépészeti megoldásokat alkalmaztak?

– Az épület gépészeti, fűtési állapotának rendbehozatala szintén sok munkával és magas költséggel járt, mert a régi fűtés- és vízhálózat nagyon sok helyen elfogyott. Jelenleg 4 új energiatakarékos faelgázosító kazán látja el hővel a kastély újonnan megépült wellness részlegét (hence 2-2 kül- és beltéri jacuzzi és úszómedencével, gőzkabinnal és finn szaunával), fűtését és használati melegvíz-ellátását. Fontos szempont volt, hogy az új technológiákkal, a felhasznált új anyagokkal véletlenül se veszítsük el az épület eredeti jellegét, bizunk benne, hogy elértük a célt. A kastély homlokzata, a teljes kastélypark, a tó környezete, a tómeder új díszvilágítást

kapott, így esténként már messziről látható lesz a tündöklő kastélyépület és park, amely kellemes esti sétára is lehetőséget ad az odalátogatóknak. Elhelyezésre került egy teljes kül- és beltéri kamerarendszer, továbbá füst-érzékelő, tűzjelző biztonsági rendszer, valamint a főbejárati akadálymentesítő emelő mozgáskorlátozottak számára. Az épület szintjei között kialakításra került lift a pincétől a legfelső szintig tudja segíteni a közlekedést. Teljes felújításra került öt darab kis faház és két nagyobb, amelyek tavasztól őszig adnak szálláslehetőséget az itt tevékenykedő művészeknek.

– Mekkora kihívást jelentett a kastély körüli őspark helyreállítása?

– A kastélypark megújítása, amely mintegy 6,5 hektár területen helyezkedik el, szintén nagy feladat volt. A számtalan ősfát magába foglaló park bozóttmentesítése hónapokig tartott, a teljes területet megtisztítottuk a földből kiálló tuskóktól, több száz méter kerítést helyeztünk el. Mészrók zúzalékos új sétányokat alakítottunk ki. A park alsó harmadában kitisztítottuk a tó- és vízellátását biztosító patakmedreket, amelyek a szélsőségesen száraz idő miatt sajnos jelenleg nem adnak vizet, de a felújított eredeti zsilippel az esős időszak beálltával a tó vízszintje könnyen szabályozható lesz. A tó környezetében, a patakmedrek fölött tölgyfa hidakat helyeztünk el, így a kastélypark minden része elérhetővé, bejárhatóvá vált.

